

- Voi ști să folosesc corect limba română în viața de zi cu zi!
- Mă voi exprima corect!
- Voi iubi să citesc și să scriu texte frumoase și folositoare!

Cei mai buni la **LIMBA ROMÂNĂ!** *Mai mult decât o culegere*

Adina Achim
Emanuela Patrichi
Anca Veronica Tăut

CLASA

3

SINAPSIS®

- Voi ști să folosesc corect limba română în viața de zi cu zi!
- Mă voi exprima corect!
- Voi iubi să citesc și să scriu texte frumoase și folositoare!

Cei mai buni la LIMBA ROMÂNĂ!

Mai mult decât o culegere

Adina Achim
Emanuela Patrichi
Anca Veronica Tăut

CLASA
3

Nume:

.....
.....

SINAPSIS®

Cuprins

Recapitularea cunoștințelor din clasa a II-a

Insula Vacanței	6
Întâia zi de școală	8
Ghiozdanul	10
<i>Timp de reflecție</i>	10
<i>Autoevaluare</i>	11

FONETICĂ - Ținutul Sunetelor

Alfabetul	12
Cuvântul, silaba, sunetul	13
Despărțirea cuvintelor în silabe	15
Grupuri de sunete <i>oa, ua, uă, ia, ea, ie</i>	16
Grupuri de litere <i>ce, ci, ge, gi, che, chi, ghe, ghi</i> ...	18
Scrierea cuvintelor cu litera <i>x</i>	20
Scrierea cuvintelor cu <i>m</i> înainte de <i>b</i> și <i>p</i>	21
Scrierea cuvintelor cu sunete duble: <i>aa, ee, ii, oo, uu, cc, nn</i>	22
<i>Scriu și vorbesc corect!</i>	24
<i>Timp de reflecție</i>	25
<i>Autoevaluare</i>	26

VOCABULAR - Împărăția Cuvintelor

Cuvinte cu sens asemănător	27
Cuvinte cu sens opus	29
Cuvinte cu aceeași formă și mai multe înțelesuri ...	31
Cuvinte cu formă asemănătoare și sensuri diferite	33
<i>Scriu și vorbesc corect!</i>	35
<i>Timp de reflecție</i>	36
<i>Autoevaluare</i>	37

PUNCTUAȚIE - Orașul Semnelor de Punctuație

Punctul. Propoziția enunțiativă	38
Semnul întrebării. Propoziția exclamativă	39
Semnul exclamării. Propoziția exclamativă	40
Virgula	41
Linia de dialog	42
Două puncte	43
<i>Scriu și vorbesc corect!</i>	44
<i>Timp de reflecție</i>	45
<i>Autoevaluare</i>	46

ORTOGRAFIE - Laboratorul de Ortograme

Scrierea corectă a cuvintelor <i>sa</i> și <i>s-a</i>	47
Scrierea corectă a cuvintelor <i>sau</i> și <i>s-au</i>	48
Scrierea corectă a cuvintelor <i>într-o</i> și <i>într-un</i>	49
Scrierea corectă a cuvintelor <i>dintr-o</i> și <i>dintr-un</i> ...	50
Scrierea corectă a cuvintelor <i>ia</i> și <i>i-a</i>	51
Scrierea corectă a cuvintelor <i>iau</i> și <i>i-au</i>	52
Scrierea corectă a cuvintelor <i>la</i> și <i>l-a</i>	53
Scrierea corectă a cuvintelor <i>nea</i> și <i>ne-a</i>	54
Scrierea corectă a cuvintelor <i>neam</i> și <i>ne-am</i> ...	55
Scrierea corectă a cuvintelor <i>săi</i> și <i>să-i</i>	56
Scrierea corectă a cuvintelor <i>odată</i> și <i>o dată</i>	57
Scrierea corectă a cuvintelor <i>numai</i> și <i>nu mai</i> ...	58
Alte ortograme (<i>sar/ s-ar, nai/ n-ai, nul/ nu-l, mai/ m-ai, va/ v-a, m-am/ l-am/ i-am/ te-am/ le-am, ceai/ ce-ai</i>)	59
<i>Vânătoare de greșeli</i>	61
<i>Timp de reflecție</i>	61
<i>Autoevaluare</i>	62

PĂRȚI DE VORBIRE - Fabrica de Cuvinte

Cuvântul - parte de vorbire	63
Substantivul	
Recunoașterea substantivului	65
Felul substantivului	66
Numărul substantivului	67
Genul substantivului	68
Să exersăm substantivul!	69
Scrierea corectă a substantivului	70
<i>Vânătoare de greșeli</i>	71
<i>Timp de reflecție</i>	71
Rolul substantivului în scriere	72
<i>Autoevaluare</i>	73
Adjectivul	
Recunoașterea adjectivului	74
Acordul adjectivului cu substantivul	75
Transformarea adjectivului în substantiv	77
Scrierea corectă a adjectivului	78
Rolul adjectivului în scriere	79
<i>Timp de reflecție</i>	79
<i>Autoevaluare</i>	80

Pronumele personal

Recunoașterea pronumelui personal 81

Numărul și genul pronumelui personal 83

Invitație la politețe 84

Vânătoare de greșeli 85

Rolul pronumelui personal în scriere 86

Autoevaluare 87

Timp de reflecție 87

Verbul

Recunoașterea verbului 88

Numărul verbului 90

Transformarea verbului în substantiv și în
adjectiv 92

Scriu și vorbesc corect! 93

Rolul verbului în scriere 95

Autoevaluare 96

Să exersăm părțile de vorbire! 97

Timp de reflecție 98

Autoevaluare 99

Descrierea unui obiect pe baza unui plan
simplu de idei 117

Descrierea unei ființe pe baza unui plan simplu
de idei 118

Transmiterea în scris a unei idei. Povestirea
unei întâmplări după o imagine 119

Transmiterea în scris a unei idei. Povestirea
imaginată după benzi desenate 120

Compunerea cu început dat 121

Compunerea cu sfârșit dat 121

Compunerea cu cuvinte de sprijin 122

Compunerea cu dialog 122

Jurnalul meu 123

Autoevaluare 124

Timp de reflecție 124

RECAPITULARE _ALTFEL 125

Soluții pentru teste 127

TEXTUL - Labirintul Textelor

Textul narativ. Extragerea unor informații de
detaliu dintr-un text 100

Împărțirea unui text pe fragmente. Extragerea
ideilor principale 102

Textul narativ. Descrierea 104

Textul nonliterar, științific, informativ 105

Textul în versuri 106

Autoevaluare 108

Timp de reflecție 109

SCRIEREA FUNCȚIONALĂ - Carnavalul Clasei Noastre

Afișul 110

Fluturașul 110

Cartea poștală 111

Invitația 111

E-mailul 112

Timp de reflecție 112

SCRIEREA IMAGINATIVĂ - Atelierul de Texte

Secretele scrierii unui text reușit. Cum să scrii
un text bun? 113

Sucesiunea întâmplărilor 114

Povestirea pe scurt a unei întâmplări trăite 116

Simboluri

→ aplicații care se vor rezolva în caiet

→ exerciții cu grad ridicat de dificultate

Harta caietului

Insula Vacanței

- 1 Notează cuvinte care au legătură cu vacanța de vară.

prieteni, cărți,

- 2 Alege cinci cuvinte de la exercițiul anterior și formulează cu fiecare câte o propoziție.

3 **Chestionar de vacanță**

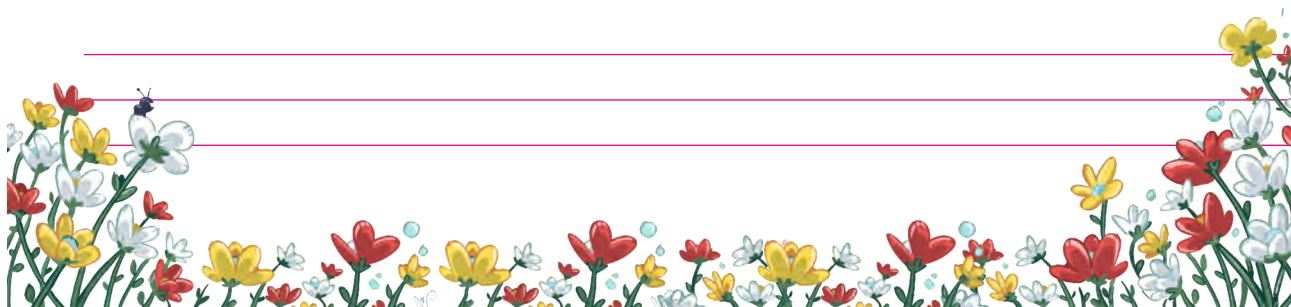
Răspunde la întrebările de mai jos, formulând răspunsuri complete, cât mai detaliate.

- Ce activități ai făcut cu plăcere în vacanță?

- Care a fost cel mai distractiv moment al vacanței tale de vară?

- Ce lucru pe care ți-l doreai foarte mult nu ai reușit să-l faci în vacanță?

- Ce amintiri plăcute ai păstrat?

Alfabetul

1 Citește poezia.

Vrei o *supă alfabet*?
Doar așa poți fi poet!
Guști din litere, pe rând,
Și descoperi un cuvânt!

Ia un **C**, un **R** și-un **E**
Dintr-o ceapă roșie!
Mai adaugă un **A**
Din ardeiul capia!

T, **I**, **V** vin la final,
Ești poet, ești genial!
Poți gusta, cum ai poftit,
Cuvântul descoperit.

a) Notează câte trei exemple de cuvinte care au ca literă inițială literele din *supă-alfabet*.
Scrie ce cuvânt ai descoperit din aceste litere.

C → _____ T → _____
R → _____ I → _____
E → _____ V → _____
A → _____ Cuvântul descoperit → _____

b) Ordonează alfabetic cuvintele din ultimele două versuri ale poeziei.

c) Explică ce este *alfabetul*.

2 Pe rafturile bibliotecii, cărțile nu au fost puse la locul potrivit. Scrie numele autorilor în ordinea în care ar fi trebuit să fie aranjate cărțile.

B → _____
C → _____

3 Foneticus, băiatul care iubește sunetele, a transcris cuvintele pe care le-a căutat în dicționar, amestecându-le. Scrie cuvintele în ordinea în care apăreau acestea în dicționar. *caldarâm, corvoadă, discret, dărnice, nimb, maiestuos, (a) eșua, pervaz, (a) dona, crâng*

Dacă nu cunoști sensul acestor cuvinte, caută-le în dicționar și notează explicațiile lor.

4 Notează câte trei calități ale unui campion, în ordine alfabetică, astfel încât literele inițiale să fie cele date.

a → _____ **c** → _____
o → _____ **p** → _____

Cuvântul, silaba, sunetul

1 Citește textul, apoi rezolvă cerințele.

Foneticus sări din pat ca **ars**. Toată **noaptea** se frământase cu gândul la **poțiunea** sa magică. Gata! Acum știa cum să **obțină** cuvintele! Merse în atelierul său. În fiecare eprubetă se afla câte un **sunet**. Știa că dacă le va amesteca la întâmplare, poțiunea sa magică nu va produce cuvinte. Luă două consoane și o vocală, le **amestecă** bine-bine, până obține o silabă. Apoi repetă procedura cu o **consoană** și cu o altă **vocală** și obține o altă **silabă**. Din atelierul său se auzeau tot felul de sunete ciudate: trosc! pleosc! buf! Mai avea nevoie de încă o silabă, așa că amestecă din nou două consoane cu o vocală. Un singur pas mai era de făcut! Amestecă într-o sticlă cele **trei** silabe, adăugă **praf** magic și... **minune**! Un **cuvânt** de toată frumusețea ieși din **sticlă**!

a) Transcrie din textul citit:

- trei cuvinte care denumesc lucrurile lui Foneticus;

- trei cuvinte care exprimă acțiunile lui Foneticus;

- trei cuvinte care denumesc zgomote;

- o propoziție formată din patru cuvinte.

b) Desparte în silabe cuvintele colorate cu portocaliu.

- cuvinte dintr-o silabă: _____

- cuvinte din două silabe: _____

- cuvinte din trei silabe: _____

- cuvinte din patru silabe: _____

c) Subliniază vocalele din primele două enunțuri ale textului.

d) Ajută-l pe Foneticus să explice ce înseamnă fiecare cuvânt colorat cu violet.

Adu-ți aminte ceea ce ai învățat și tu la orele de Limba și literatura română.

- **Cuvântul** este _____

- **Silaba** este _____

- **Sunetul** este _____

- **Vocala** este _____

- **Consoana** este _____

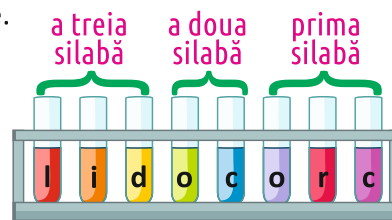
• Notează vocalele limbii române.

2 Pentru a găsi cuvântul obținut de Foneticus, ordonează literele. Completează apoi tabelul.

Alcătuiește cu acest cuvânt o propoziție formată din șase cuvinte.

Cuvântul	
Despărțire în silabe	
Vocalele din cuvânt	
Consoanele din cuvânt	

- 3 Ce cuvinte a mai obținut Foneticus? Notează-le în ordine alfabetică.

- 4 Observă *formulele magice* și scrie câte două cuvinte pentru fiecare dintre acestea.

VCV: oră, _____ **VVCV**: oase, _____

CVCV: notă, _____ **CVCVC**: cocoș, _____

CCVC: stop, _____ **CVCVCV**: mașină, _____

- 5 Ordonează literele pentru a nota cuvintele care denumesc păsările din *Ținutul Sunetelor*.

- 6 O vocală năzdrăvană își face de cap în poțiunile magice ale cuvintelor.

a) Adaugă vocala **ă** la sfârșitul cuvintelor date și scrie cuvintele obținute.

var → **vară** cal → _____ lup → _____ ser → _____ tren → _____

b) Alcătuieste câte o propoziție cu fiecare cuvânt dat și cu cel obținut de tine.

*Casa a fost zugrăvită cu **var**. La **vară** voi merge la mare.*

c) Elimină vocala finală din cuvinte și scrie cuvintele obținute.

noră → **nor** bonă → _____ botă → _____ focă → _____ trupă → _____

d) Ce concluzie poți trage la finalul acestui exercițiu? Notează-o mai jos.

- 7 *Mesaje comice.* Încercuiește cuvintele care au modificat sensul mesajelor și scrie-le corect.

😊 Bunica are o rată cu boboci. _____

😬 Am pus în mașina de spălat cinci paturi moi. _____

😊 Ionuț e un tanc de patru ani. _____

😊 Rândunica are în cioc o ramă. _____

E important să scrii corect, cu litere românești, pentru a nu schimba sensul cuvintelor și al mesajelor!

ă â î ș ț

- 8 Citește mesajul secret al lui Foneticus și rescrie-l doar cu litere. Notează codul folosit de Foneticus.

CR313RUL UM4N 3 C4P4B1L D3 LUCRUR1 1MP051B1L3. D4CĂ P0Ț1 C1T1 4C3ST
M354J, ÎN534MNĂ CĂ 41 O M1NT3 3XTR40RD1N4RĂ!

- 1 Formulează câte un enunț despre o carte care să exprime:

a) o mirare;

b) o întrebare;

c) o rugămintă.

- 2 Ce exprimă propoziția de mai jos? Încercuiește varianta corectă.

Pentru o viață sănătoasă, exersați zilnic scrierea și vorbirea corectă!

a) o strigare;

b) un îndemn;

c) o poruncă;

d) o urare.

- 3 Alcătuieste câte un enunț despre colegii din clasa ta, în care să folosești virgula:

a) între cuvintele unei enumerări;

b) pentru a separa o adresare de restul cuvintelor din propoziție;

c) pentru a separa o explicație.

- 4 Completează biletul cu semnele de punctuație potrivite.

Dragă Lili

Cum aş putea oare să îţi mulţumesc Îţi sunt recunoscător pentru că m-ai învăţat să citesc să scriu şi să vorbesc corect în limba română

Cu preţuire

un copil din clasa a treia

- 5 Imaginează-ţi că ai fost la cinema cu un prieten/ o prietenă. Alcătuieste un dialog din şase replici, în care să foloseşti toate semnele de punctuație învățate. Dă-i un titlu potrivit.

Felicitări!
Ai rezolvat
provocările
semnelor de
punctuație!

Scrierea corectă a cuvintelor sa și s-a

- 1 Scrie cuvinte potrivite în spațiile date.

cutia	sa	s-a	întrebat
	sa	s-a	
	sa	s-a	
	sa	s-a	

- 2 Completează enunțurile de mai jos cu **sa** ori **s-a**.

- a) Domnul Ortogramă _____ gândit la un experiment. e) Nu a găsit lingurița _____ preferată.
 b) Va nota totul în cartea _____. f) _____ uitat și în dulap.
 c) El _____ uitat la substanțele de pe raft. g) _____ hotărât să folosească o lingură.
 d) Caută o linguriță în cutia _____ cu instrumente. h) Pe masa _____ este ordine.

- 3 Încercuiește varianta corectă.

La fabrica de dulciuri **sa/ s-a** încercat o rețetă nouă de acadele. O echipă specială **sa/ s-a** ocupat de acest lucru. Directorul de producție **sa/ s-a** gândit la alimentația sănătoasă. Fiica **sa/ s-a** a venit cu ideea acadelelor din suc de fructe și legume. Fiecare acadea verde are în compoziția **sa/ s-a** suc de legume. Din suc de mere **sa/ s-a** obținut o acadea galbenă. Pentru acadelele roșii **sa/ s-a** folosit suc de sfeclă. Cantitatea de zahăr **sa/ s-a** înjumătățit.

- 4 Bifează enunțurile scrise corect.

- ☐ Pisica s-a ascuns după un raft cu cărți.
☐ Șoarecele a ieșit din gaura s-a.
☐ S-a uitat mirat în jur.
☐ În fața sa era o bucată de brânză.

- ☐ Pisica sa apropiat tiptil.
☐ Codița sa se mișca ușor.
☐ Șoarecele sa uitat la ea.
☐ Pisica s-a mulțumit să miaune.

- 5 Înlocuiește cuvântul **sa** cu **ei** sau **lui**.

Rochia sa se află în dulap. →

Cine vine la ziua sa? →

Pe prietena sa o cheamă Maria. →

Panglica sa e roșie. →

Mircea vorbește cu mama sa. →

Pe Bogdan îl sună bunica sa. →

- 6 Alcătuieste enunțuri folosind grupurile de cuvinte: **s-a apropiat, s-a uitat, s-a întors, pălăria sa, bagheta sa, ziua sa**.

Scrierea corectă a cuvintelor sau și s-au

- 1 Colorează, alături de Cratima-Magiciană, acele cuvinte care se pot înlocui cu cuvântul **ori**.

În poiana din Pădurea Minunată se află o casă sau o colibă mică. Cratima-Magiciană și cei doi motani s-au mutat acolo acum doi sau trei ani. O mulțime de animale mici sau mari au vizuinile pe lângă casa ei. Trei arici și-au făcut cuib într-o buturugă. Veverițele sau ciocănitorele au scobit trunchiurile copacilor. Iepurii sau vulpile s-au mutat în scorbura unei sălcii. Cratima-Magiciană îi hrănește pe toți cu pâine sau cu fructe.

- 2 Completează, folosind cuvinte potrivite.

• apă **sau** lapte

• miere _____ zahăr

• luni _____ marți

• cu mașina _____ cu avionul

• s-au **bucurat**

• s-au _____

• s-au _____

• s-au _____

• azi sau _____

• vine sau _____

• _____ sau rece

• _____ sau _____

- 3 Transformă după model.

Ea s-a oprit.	Ele s-au oprit.
Fata s-a supărat.	
Floarea s-a ofilit.	
Mărul s-a copt.	
	Trenurile s-au oprit.
	Înghețatele s-au topit.
	Rândunelele s-au întors.

- 4 Scrie **sau** ori **s-au** la locul potrivit.

Veverițele din pădurea minunată _____ adunat la sfat. Ciocănitorele _____ furișat în scorburile lor. Au luat nuci _____ alune, ciuperci uscate _____ mere. Veverițele _____ hotărât să stea la pândă. Două dintre ele _____ ascuns în tufișuri. Alte două _____ trei _____ urcat în cel mai înalt copac. Au stat așa un ceas _____ două. Ciocănitorele nu _____ arătat. Veverițele _____ sfătuit ce ar putea să facă.

- 5 Taie cu o linie varianta greșită.

A venit toamna în Pădurea Minunată. Frunzele copacilor **sau/ s-au** îngălbenit. Florile din poieni **sau/ s-au** uscat. Dimineața **sau/ s-au** seara aerul e mai rece. **Sau/S-au** copt merele pădurețe. **Sau/ S-au** aricii, **sau/ s-au** iepurii le vor mânca pe cele căzute în iarbă. Care animale **sau/ s-au** ascuns în vizuini? Bursucii **sau/ s-au** urșii vor hiberna. Ce mult **sau/ s-au** bucurat lupii! Ei nu se tem de vremea rece **sau/ s-au** de îngheț.

- 6 Alcătuieste câte două enunțuri (unul exclamativ și unul interogativ) în care să folosești următoarele cuvinte: **s-au întors, s-au grăbit, cu creionul sau cu stiloul, la munte sau la mare**.

- 7 Scrie un dialog între Domnul Ortogramă și Cratima-Magiciană în care să folosești ortogramele: **sa, s-a, sau, s-au**.

Scrierea corectă a cuvintelor dintr-o și dintr-un

- 1 Completează după model. Alcătuiește enunțuri, folosind expresiile de pe ultimele două rânduri.

într-o cană	dintr-o cană
într-o mașină	
într-o casă	
într-o geantă	
într-un lac	
într-un copac	
într-un album	

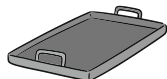
- 2 Colorează bilețelele pe care cuvintele sunt scrise corect.

- 3 Completează fiecare spațiu cu una din ortogramele **dintr-o** și **dintr-un**.

Domnul Ortogramă va încerca să obțină azi o plantă de fasole _____ boabă. A găsit boaba _____ întâmplare, pe drum. Pare a fi o boabă deosebită, _____ specie de fasole nemaivăzută. _____ privire și-a dat seama că e o boabă specială: e uriașă și are pe ea o dungă violet _____ parte în cealaltă. _____ cutie, Domnul Ortogramă scoate un borcan. E un borcan _____ colecție unică. Pune boaba în borcan. Toarnă peste ea apă _____ recipient gradat. Domnul Ortogramă scoate _____ sertar secret jurnalul de observație. Va nota informațiile descoperite.

- 4 Completează propozițiile date, folosind cuvintele din coloana alăturată.

- Ramura a căzut _____ .
- _____ au coborât zece persoane.
- Magicianul a scos doi iepuri _____ .
- Horia a aflat _____ că mâine va avea loc spectacolul.
- Monica a scos blatul _____ de prăjituri.
- Fetița a învățat poezia _____ împrumutată de la bibliotecă.
- Tudor cântă _____ moștenit de la bunicul său.

dintr-un ziar
dintr-un microbuz
dintr-o carte
dintr-un fluier
dintr-o pălărie
dintr-o tavă
dintr-un copac

- 5 Alcătuiește enunțuri în care să folosești cuvintele: **dintr-o lovitură, dintr-un tufiș, dintr-o greșală, dintr-un ghiozdan, dintr-o scorbură, dintr-un castel, dintr-o clădire, dintr-un rezervor, dintr-o înghițitură, dintr-un ghem.**

Vânătoare de greșeli

Fii vânător de greșeli!
Nu cădea în
capcanele limbii!

- 1 Subliniază greșelile din următorul text. Transcrie textul corect pe caiet.

Domnul Ortogramă sa hotărât să scrie o poveste. Așa că, într-o zi, s-a așezat la masa de lucru din camera sa. Piticul Nu-Greșesc i-a adus un ceai de tei. Piticul Știe-Tot i-a pregătit hârtia de scris, albă ca o pătură de ne-a. Tot el i-a ascuțit creioanele. La ora 10.00 s-au poate pe la 11.00, Domnul Ortogramă s-a așezat la masa de scris. Sar putea să dureze toată ziua până v-a termina povestea. Numai odată s-a oprit din scris, ca să bea puțin ce-ai dintr-o cană. Apoi a scris fără întrerupere până seara, la ora 20.00. A citit povestea odată cu glas tare. A corectat m-ai multe greșeli. Piticii știau să nu-l deranjeze și să nu-l întrerupă din scris.

- 2 Bifează enunțurile scrise corect.

Nu te-am mai văzut demult.	☐	Nu cred că mai înfloresc lalelele în luna mai.	☐
Nu team mai văzut demult.	☐	Nu cred că m-ai înfloresc lalelele în luna mai.	☐
Cine va adus bomboane?	☐	Nu mai citi numai cărți de aventuri!	☐
Cine v-a adus bomboane?	☐	Numai citi nu mai cărți de aventuri!	☐
Nai vrea să cânti la n-ai?	☐	Ce-ai vrea să pun în ceai: zahăr s-au miere?	☐
N-ai vrea să cânti la nai?	☐	Ce-ai vrea să pun în ceai: zahăr sau miere?	☐

- 3 Citește enunțurile și scrie în casete **A** (adevărat) sau **F** (fals).

Scriem „sau” când cuvântul poate fi înlocuit cu „al lui”.	☐
Scriem „sau” când cuvântul poate fi înlocuit cu „ori”.	☐
Este corect să scriem „într-o carte”.	☐
Propoziția „Ne-am întâlnit cu un ne-am de la Craiova” are două greșeli.	☐
Nu este scrisă corect propoziția „Pisica a coborât dintr-un copac”.	☐
Scriem „nai” când vorbim despre un instrument muzical.	☐
Scriem „s-ar” când ne referim la acțiunea de „a sări”.	☐
Propoziția „Ei i-au dat un cadou” este incorect scrisă.	☐
Propoziția „L-a văzut pe Toma la magazin” nu are nicio greșală.	☐

Timp de reflecție

- 1 Care ortograme te pun în încurcătură?

- 2 Ce metodă te-ar ajuta să scrii corect ortogramele?

☐ Să faci un poster pentru ortogramele învățate.
☐ Să afișezi posterul într-un loc vizibil.
☐ Să te verifici de fiecare dată când scrii.
☐ Alte idei _____

- 1 Încercuiește varianta corectă.

Verișoara noastră, Liliana, *nea/ ne-a* sunat *într-o/ dintr-o* zi ca să ne invite la ei *la/ l-a* picnic. *Neam/ Ne-am* sfătuit în familie ce mâncare *săi/ să-i* ducem. L-am sunat și pe *nea/ ne-a* Doru, unchiul meu. Mama *la/ l-a* invitat să vină cu noi. *Odată/ O dată*, Doru *sa/ s-a* gândit să ne facă o surpriză și a adus vată de zahăr.

sau
sa
dintr-un
numai
nu mai
ceai
ce-ai
iau
nea

- 2 Completează enunțurile date, folosind cuvintele și ortogramele din coloana alăturată.

_____ Cratima-Magiciană știe formula pentru licoarea magică. Ea toarnă _____ cu o cană albă ca de _____. Apoi adaugă flori de mușetel _____ săculeț de pânză. _____ pune și zahăr, deoarece gustul e bun.

– Cu _____ vrea să te servesc, prăjituri _____ fursecuri? mă întreabă ea.

– Eu _____ o prăjitură cu cremă de fructe de pădure. M-am bucurat să o văd pe pisica _____, Miornela.

- 3 Alcătuieste câte un enunț cu fiecare dintre cuvintele: *nai, ceai, săi, la, neam, numai*.

- 4 Găsește greșelile și rescrie corect enunțurile.

Neam înțeles foarte bine cu pisica sa, Miornela, care nea lăsat să o mângâiem.

Vreau săi spun că ochelarii să-i sunt la mine în geantă.

Eu iau tramvaiul s-au autobuzul până la școală.

Mama ia dat lui Tiberiu 50 de lei ca să i-a o carte de aventuri.

Felicitări!
Ai rezolvat
provocările
ortogramei!

Numărul și genul pronumelui personal

Pronumele personal are două numere: singular (eu, tu, el, ea) și plural (noi, voi, ei, ele).

1 Schimbă numărul pronumelui personal și rescrie fiecare propoziție.

a) de la singular la plural;

- Tu ai învățat poezia.
- El pleacă în excursie.
- Eu mănânc o înghețată.
- Ea învață să danseze.

b) de la plural la singular.

- Voi vorbiți limba engleză.
- Ei fac curățenie în clasă.
- Noi ne întâlnim în curtea școlii.
- Ele au ochii albaștri.

2 Încercuiește forma corectă a pronumelui personal.

- *Eu/ Noi* adunăm frunze în curtea bunicii.
- *Voi/ Tu* te pregătești pentru concursul de alergare.
- *Ea/ Voi* își notează tema în caiet.
- *Tu/ Eu* colorezi cerul cu albastru.
- Vor veni și *noi/ ele*.
- Ne-ai văzut pe *ele/ noi* la film?
- *Ei/ Eu* te-au întrebat despre carte.
- Măine voi veni la *tu/ voi*.
- *Ele/ Tu* culeg mere coapte.
- V-au invitat la teatru pe *eu/ voi*.
- *Tu/ Eu* m-am gândit să plec acasă.

3 Înlocuiește pronumele personale colorate cu substantive proprii corespunzătoare.

Ei a primit de ziua lui o jucărie nouă.
Mama o așteaptă pe **ea** în poarta casei.
Bunica vorbește la telefon cu **ei**.
Noi le așteptăm pe **ele** să vină la bibliotecă.
Ea locuiește într-un bloc nou construit.
Măine vor veni **ei** să ne jucăm împreună.

Unele pronume personale au gen:
• masculin: el, ei;
• feminin: ea, ele.

4 Identifică pronumele personale din enunțuri, apoi analizează-le în tabel.

- Tu preferi strugurii roșii.
- Noi purtăm pălării de soare pentru protecție.
- Marcela discută cu ea despre film.
- Eu am un cadou pentru el.
- Voi mergeți la teatru.
- Unde locuiesc ele?

Substantiv	Numărul		Gen	
	singular	plural	masculin	feminin
<i>tu</i>	x		-	-

5 Alcătuieste câte un enunț care să conțină:

- a) un pronume personal la numărul singular;
- b) un substantiv și un pronume personal de gen feminin;
- c) un pronume personal la numărul plural;
- d) un pronume personal de gen masculin;
- e) un substantiv, un adjectiv și un pronume personal.

Invitație la politețe

Există pronume personale de politețe, pe care le folosim pentru a ne exprima politicos: dumneata, dumneavoastră, dumitale, dumnealui, dumneaei, dumnealor, dânsul, dânsa, dânșii, dânsele.

- 1 Înlocuiește pronumele personale cu pronume personale de politețe și rescrie enunțurile.
 - El este bunicul meu. *Dumnealui este bunicul meu.*
 - Ea poartă ochelari.
 - Ei i-au cumpărat un cadou frumos.
 - Ele discută despre carte.
 - La petrecere l-am invitat pe el.
 - O cunosc pe ea de mult timp.
 - – Tu ai nevoie de ajutor?
 - Voi sunteți la bibliotecă.
- 2 Completează enunțurile cu pronumele personale de politețe.
 - – Bunico, _____ dorești o cană cu ceai?
 - Vă voi cere _____ permisiunea să plec.
 - – Bună dimineața, doamna învățătoare! V-a prins ploaia și pe _____?
 - Ne-am întâlnit cu vecinii noștri. _____ sunt persoane în vârstă.
 - – Bunicule, _____ ți-e frică de lup?
 - _____ este sora bunicii mele.
- 3 Taie intrusul din fiecare șir de cuvinte.
 - tu, noi, casă, el;
 - dumneata, voi, dumneaei, dumnealor;
 - noi, voi, ele, tu;
 - el, ele, ea, curat;
 - voi, tu, ea, el;
 - noi, tu, dâșii, ei;
 - eu, Sorin, dumitale, mie;
 - dâsele, bunica, dumnealui, dumneavoastră.

4 **Pronume cu capcane.** Bifează enunțurile în care cuvintele subliniate sunt pronume personale.

- ☐ Eu îi voi vizita pe bunici în vacanța de iarnă.
- ☐ Voi sunteți colegii noștri.

- ☐ Noi am învățat despre pronumele personal.
- ☐ Pantofii Angelei sunt noi.

- ☐ Nouă ne place mult matematica.
- ☐ Pe o creangă sunt nouă vrăbiuțe.
- ☐ Am o bluză nouă.

- ☐ – Ei, ei! i-a dojenit bunica.
- ☐ Ei sunt elevi în clasa a treia.
- ☐ Am admirat rochița ei.

- ☐ Pentru tabără, Miruna a plătit o mie de lei.
- ☐ Mie mi se pare că ai lucrat foarte frumos.
- ☐ Mi-e dor de zilele de vară!

- ☐ Pe mine mă cheamă George.
- ☐ Mi-am cumpărat mine de creion.
- ☐ Din mine se extrage minereu de fier.

- ☐ Ionel citește în camera lui.
- ☐ – Lui, lui, lui! cântau copiii în cor.

Vânătoare de greșeli

Fii vânător de greșeli!
Nu cădea în
capcanele limbii!

1 **Sunetele-fantomă.** Ai învățat de la Foneticus ce este un *sunet-fantomă*.

Încercuiește pronumele personale scrise corect.

- *Ieu/ Eu* iubesc mersul pe bicicletă.
- *Ele/ Iele* au participat la un concurs de dans.
- *Ea/ Ia* dorește să rezolve tema corect.
- *Iei/ Ei* sunt colegi la echipa de baschet a școlii.
- *El/ Iel* a citit cu plăcere cartea cu Pinocchio.
- I-am spus *iei/ ei* o glumă și a râs.

Atenție!

Pronumele personale **eu, ea, el, ei, ele** se pronunță cu **i** la început, chiar dacă acesta nu apare în scriere. Acest **i** este un **sunet-fantomă**.

2 Completează enunțurile cu **ea, ia** sau **i-a**.

- Mama _____ buchetul de lalele și îl pune în vază.
- Carina și-a luat telefonul _____ în excursie.
- – _____ te uită ce mare ai crescut!
- Vânătoarea _____ dat restul de la bancnota de 50 de lei.
- Crina _____ cutia cu creioane și începe să deseneze.
- _____ pregătit prietenei sale o surpriză de ziua ei.
- _____ caută cuvintele noi în dicționar.
- _____ adus o bucată de tort.

Observă!

Ea este Mara.
Fetița **ia** o pară din coș.
Tata **i-a** adus un cățeluș de pluș.

3 Completează enunțurile cu **ei** sau **iei**.

- Cred că vrei să _____ un calificativ bun la test.
- _____ s-au înțeles să formeze o echipă.
- Nu uita să _____ telefonul și cheile!
- _____ nu îi vine să creadă ce a auzit.
- _____ așteaptă liniștiți în bănci sosirea profesorului.
- – _____, _____! Ce-i de făcut? Întreabă Cecilia.
- Marcel se va întâlni cu _____ pe terenul de sport.
- Ar fi bine să îți _____ umbrela, deoarece cred că va ploua.

Observă!

Ei se pregătesc de concurs.
Desenele **ei** sunt minunate.
Tu **iei** un creion din penar.

4 Observă greșelile și transcrie corect enunțurile.

- Ieu sunt fericit deoarece am terminat de rezolvat exercițiile.
- diana ea spus Anei că v-a întârzia puțin la petrecerea cu clovni cei hazli.
- Ia sa gândit că poate vrei să ei pisicuța la tine.
- Iel și iea sau pregătit foarte mult pentru Carnavalul personajelor din poveștii.

- 4 Completează enunțurile cu verbele potrivite.
- Puișorii de găină _____ de ploaie sub aripile mamei.
 - Domnul Gramaticescu _____ cărțile pe rafturile bibliotecii.
 - Bunicul _____ fructele coapte din livadă.
 - În fiecare dimineață, noi _____ la școală.
 - Văzându-i pe clovni, Irina _____.
 - În pădure _____ următoarele animale sălbatice: căprioara, ursul, lupul, vulpea și iepurele.

- 5 Schimbă verbele la forma negativă și rescrie enunțurile.
cântă (forma afirmativă) - nu cântă (forma negativă)

- Fetița adună frunzele ruginii. _____
- În grădină au înflorit ghiociei. _____
- Elevii vor da dictare ora viitoare. _____
- Înotătorul a făcut antrenamente. _____
- Ploaia va înceta în curând. _____
- Vulpea lacomă a furat peștii din car. _____

6 **Verbe cu ortograme**

Ai învățat scrierea ortogramelor, alături de Domnul Ortogramă și Cratima-Magiciană. Observă că unele ortograme sunt urmate de verbe.

s-a întrebat
s-au jucat
i-a spus
i-au răspuns

l-a invitat
ne-a aplaudat
ne-am înțeles
să-i povestim

Alege varianta corectă.

- Pădurea *s-a/ sa* colorat în verde.
- Marin *i-a/ ia* de pe masă stiloul pe care i *l-a/ la* adus bunica *s-a/ sa*.
- *Ne-am/ Neam* întâlnit cu un *ne-am/ neam* care *ne-a/ nea* invitat *să-i/ săi* facem o vizită.
- Eu *i-au/ iau* merele din coș, deoarece *s-au/ sau* copt.
- *Ne-a/ Nea* Gheorghe *l-a/ la* ajutat pe nepotul său *l-a/ la* teme.
- Copiii *să-i/ săi s-au/ sau* hotărât să își pregătească un costum.
- Dorin *i-a/ ia* oferit un cadou frumos dumneai.

7 **Cuvinte cu capcane.** Alcătuiește enunțuri în care cuvintele date să fie, pe rând, verbe și substantive.

- sare → verb

→ substantiv

- poartă → verb

→ substantiv

- port → verb

→ substantiv

- cer → verb

→ substantiv

- vin → verb

→ substantiv

Fabrica de Cuvinte

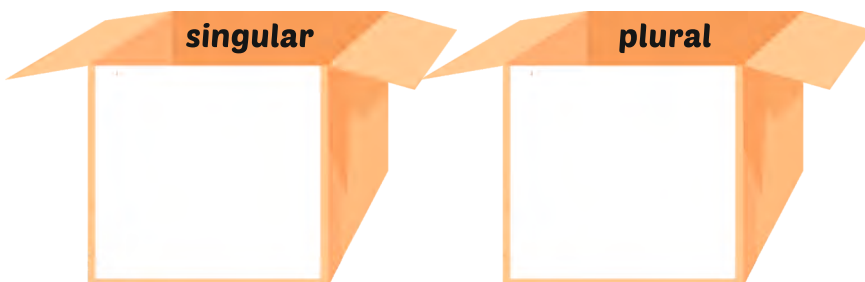
Reține! Pentru a descoperi numărul unui verb, asociază-l cu pronumele personal.

Numărul verbului

- **singular:** o singură persoană face acțiunea;
- **plural:** mai multe persoane fac acțiunea.

- 1 La *Fabrica de Cuvinte* s-au amescat verbele. Așază-le la locul lor, în funcție de număr.

descopăr, veți învăța, aleargă, vom cânta, scrii, au dat, aleargă, clipește, ai udat, a rezolvat, iubește, va ploua, a adunat, dansați, hotărăști, cobor, veți salva, reciclăm

- 2 Alcătuieste enunțuri conform cerințelor.

Model • **citesc** → **singular:** Eu citesc un basm.
→ **plural:** Eugenia și Matei citesc dintr-o carte.

Uneori, verbul are aceeași formă la numărul singular și la numărul plural.

• **iau** → **singular**

→ **plural**

• **pleacă** → **singular**

→ **plural**

• **devin** → **singular**

→ **plural**

• **cumpără** → **singular**

→ **plural**

- 3 Scrie forma potrivită a verbelor.

a zâmbi

- ♦ eu zâmbesc
- ♦ tu _____
- ♦ el/ ea _____
- ♦ noi _____
- ♦ voi _____
- ♦ ei/ ele _____

a încerca

- ♦ eu încerc
- ♦ tu _____
- ♦ el/ ea _____
- ♦ noi _____
- ♦ voi _____
- ♦ ei/ ele _____

a lua

- ♦ eu iau
- ♦ tu _____
- ♦ el/ ea _____
- ♦ noi _____
- ♦ voi _____
- ♦ ei/ ele _____

- 4 **Propoziții jucăușe.** Completează fiecare enunț cu un verb jucăuș, la numărul singular.

Model • Girafa își _____ părul în geamul mașinii.
Girafa își aranjează părul în geamul mașinii.

- Veverița _____ peste grămada de ghinde.
- Rața _____ cu colacul în piscină.
- Ursul _____ în borcanul cu miere.

- Iepurașul _____ pe ogarul fricos.
- Păsările _____ tabla înmulțirii și a împărțirii.
- Elefantul _____ trompa ca un duș.
- Țestoasa _____ din cartea cu animale.

🍎 Scrie și tu trei propoziții jucăușe.

5 Schimbă numărul verbului și transcrie fiecare propoziție.

a) de la singular la plural.

- Eu pictez un peisaj de vară. _____
- Primăvara, rândunica s-a întors la cuibul său. _____

• Elevul a închis ușa clasei. _____

b) de la plural la singular.

- Bunicii își însoțesc nepoții în parc. _____
- Copiii au mers în excursie la munte. _____
- Albinele harnice s-au pornit după miere. _____

6 Subliniază verbele, apoi analizează-le în tabel.

- Stelele strălucesc pe cerul nopții.
- Miron stă pe o bancă în parc.
- Frunzele erau ruginii la începutul toamnei.
- Flavia se bucură de venirea vacanței.
- În pădure există multe specii de copaci.
- Parcul Cișmigiu se află în București.

Verbul	Ce exprimă?			Ce număr are?	
	acțiunea	starea	existența	singular	plural
strălucesc	✓				✓

7 Completează enunțurile.

- a) În propoziția „Ionel bea un pahar cu apă” verbul este la numărul _____.
- b) Forma de singular a verbului (noi) *am descoperit* este (eu) _____.
- c) În enunțul „Norii s-au adunat pe cer, iar Soarele s-a ascuns posomorât” există un verb la numărul _____ și un verb la numărul _____.
- d) Toate verbele din seria „completați, vom dormi, au gustat” sunt la numărul _____.
- e) Verbul „lucrăm” este la numărul _____.

Transformarea verbului în substantiv și în adjectiv

S-a gândit VERBUL așa,
Să devină și-altceva:
SUBSTANTIV și ADJECTIV,
Că-i frumos și distractiv.

1 Găsește verbele, pornind de la substantivele date.

istorie → a istorisi	întrebare → _____	cântec → _____
curățenie → _____	descoperire → _____	ciripit → _____
culoare → _____	lumină → _____	dorință → _____

2 Scrie adjectivele care se formează de la fiecare verb.

a dăruia → dăruit, dăruită	
a împodobi → _____	a visa → _____
a căuta → _____	a scoate → _____
a se bucura → _____	a rezolva → _____
a alege → _____	a roade → _____

Alcătuiește enunțuri cu trei dintre adjectivele scrise.

3 Identifică partea de vorbire!

	A	B	C	D	E
1	pictor	adorm	învățat	țopăie	subliniat
2	au încercuit	număr	repetată	se așază	scrisoare
3	linie	ai murdărit	s-a numit	acoperită	curios
4	nume	va porni	liniar	a numărat	murdară
5	așezată	a răsărit	pornire	au înălțat	liniat

- La C3 este scris un **verb**.
- La A1 este scris un _____.
- La D4 este scris un _____.
- La E2 este scris un _____.
- La C4 este scris un _____.
- La D1 este scris un _____.
- La E5 este scris un _____.
- La A4 este scris un _____.
- La D3 este scris un _____.
- La B2 este scris un _____.
- La C5 este scris un _____.
- La B1 este scris un _____.
- La A2 este scris un _____.
- La B5 este scris un _____.
- La E1 este scris un _____.
- La D5 este scris un _____.
- La B3 este scris un _____.
- La A5 este scris un _____.
- La B4 este scris un _____.
- La E3 este scris un _____.

Scriu și vorbesc corect!

Fii vânător de greșeli!
Nu cădea în
capcanele limbii!

Atenție!
Verbe cu **sunete-fantomă**:
ești, este.

- 1 Verbe cu **sunete-fantomă**.
Scrie formele verbului **a fi**. Alcătuiește propoziții cu acestea.

a fi

◆ eu sunt	◆ Eu sunt elev/ elevă în clasa a treia.
◆ tu _____	◆ _____
◆ el/ ea _____	◆ _____
◆ noi _____	◆ _____
◆ voi _____	◆ _____
◆ ei/ ele _____	◆ _____

- 2 Scrie forma corectă a verbelor. Folosește dicționarul acolo unde nu ești sigur/ sigură.

ieste → _____	am loat → _____	să deie → _____
să steie → _____	nu fă → _____	nu fii → _____
nu zi → _____	(mi)-ar place → _____	vroiam → _____
să vie → _____	să mânce → _____	trebe → _____

- Alcătuiește enunțuri cu trei dintre verbele corecte, pe care dorești să le reții mai bine.

a fi

◆ eu eram	◆ Eu eram acasă când ai sunat.
◆ tu erai	◆ La ora de sport, tu erai pe terenul de fotbal.
◆ el/ ea _____	◆ _____
◆ noi _____	◆ _____
◆ voi _____	◆ _____
◆ ei/ ele _____	◆ _____

Atenție! Verbe cu
sunete-fantomă:
eram, erai, era,
erați, erau.

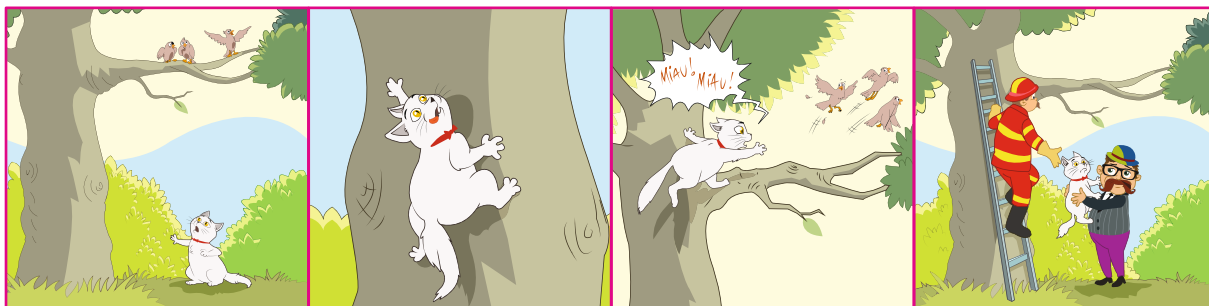
- 3 **Verbe și sunete**. Scrie verbele care se pot forma de la cuvintele care redau sunete.

pocnește

Rolul verbului în scriere

- Observă banda desenată.

- Povestește ce s-a întâmplat, folosind cât mai multe verbe pe care le-ai notat în *Banca de verbe*. Nu uita să îi dai un titlu!

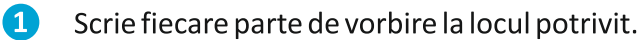
A large, blank, lined area for writing the story.

Țîmp de reflecție

- Completează enunțul.

Verbul mă ajută

verbe

carte

frumos

-

Să exersăm părțile de vorbire!

- 1 Scrie câte trei substantive pentru fiecare cerință:

proprii, nume de persoană:

comune, denumesc fenomene ale naturii:

la numărul singular, încep cu litera c:

la numărul plural, gen masculin:

se scriu cu -ii:

la numărul singular, gen neutru:

au forme doar de plural:

- 2 Găsește și scrie adjective cu sens asemănător celor date:

harnic → _____

plăpând → _____

cuminte → _____

devotat → _____

gigantic → _____

generos → _____

rușinos → _____

magic → _____

faimos → _____

- 3 Alcătuieste enunțuri cu următoarele pronume personale și pronume personale de politețe: *eu, voi, ea, dumneavoastră, ei, tu*.

- 4 Completează fiecare enunț cu verbul potrivit.

se părea, au învățat, să deschidă, a venit, rezolva, vor scrie, amintește, a fost, era, să scrie

Când a fost copil, Domnul Gramaticescu _____ un elev sânguinos. _____ cu plăcere exerciții și probleme la matematică, dar pasiunea lui _____ cititul. Își _____ că uneori i _____ dificil _____ compuneri. Așa i- _____ ideea _____ *Fabrica de Cuvinte*. Cu ajutorul Domnului Gramaticescu, copiii _____ despre părțile de vorbire. De acum, _____ corect substantivele, adjectivele, pronumele personale și verbele.

- 5 Analizează fiecare cuvânt din propoziție, respectând pașii.

Tu și Mircea savurați o înghețată delicioasă de căpșuni.

Substantiv → comun/
propriu, gen masculin/
feminin/ neutru,
număr singular/ plural

Adjectiv → gen și
număr la fel cu
substantivul însoțit.

Pronume personal
→ număr, gen

Verb → număr

6 Înlocuiește fiecare expresie cu:

a) un substantiv;

strângere în brațe → _____

părere de rău → _____

ținere de minte → _____

b) un adjectiv;

fără noroc → _____

în floarea vârstei → _____

floare la ureche → _____

c) un verb;

a băga de seamă → _____

a o lua la fugă → _____

a aduce aminte → _____

7 Alcătuieste enunțuri în care cuvintele date să fie, pe rând, părțile de vorbire indicate.

• vie → substantiv

→ adjectiv

• minte → verb

→ substantiv

• car → verb

→ substantiv

• joacă → verb

→ substantiv

• era → substantiv

→ verb

• noi → pronume personal

→ adjectiv

• mare → substantiv

→ adjectiv

Timp de reflecție

1 La acest capitol, cel mai ușor a fost să învăț _____

2 Am învățat ușor pentru că _____

3 Pentru a verifica numărul verbului, îmi e mai ușor:

☐ să asociez un pronume personal;

☐ să mă gândesc cine face acțiunea (o persoană/ un lucru sau mai multe persoane/ mai multe lucruri).

4 Mă întreb _____

5 Sunt mulțumit/ mulțumită pentru că _____

● Încercuiește răspunsul corect.

- ① Partea de vorbire care ține locul unui substantiv se numește:
a) verb. b) pronume personal. c) substantiv. d) adjectiv.
- ② Poate fi comun sau propriu:
a) verbul. b) adjectivul. c) pronumele personal. d) substantivul.
- ③ Cuvântul **Marte** este:
a) substantiv. b) pronume personal. c) adjectiv. d) verb.
- ④ Verbul este partea de vorbire care arată:
a) o însușire. b) un fenomen al naturii.
c) acțiunea, starea și existența. d) un lucru.
- ⑤ Adjectivul are același gen și număr cu _____ pe care îl însoțește.
a) substantivul. b) adjectivul. c) verbul. d) pronumele personal.
- ⑥ **Dumneata** este:
a) pronume personal de politețe. b) adjectiv.
c) substantiv. d) verb.
- ⑦ Adjectivul este partea de vorbire care exprimă:
a) acțiuni. b) stări. c) existența. d) însușiri.
- ⑧ În propoziția **Maria se plimbă în parc împreună cu bunicul** sunt _____ substantive.
a) patru. b) trei. c) două. d) șase.
- ⑨ Forma potrivită a adjectivului din propoziția **Personajele din text sunt** _____ este:
a) comic. b) comică. c) comici. d) comice.
- ⑩ Substantivul **penar** are genul:
a) plural. b) neutru. c) masculin. d) șase.
- ⑪ Forma de plural a substantivului **oră** este:
a) oare. b) ori. c) ore. d) nu are.
- ⑫ Propoziția **În curte ierau doi Elevi** este scrisă cu:
a) două greșeli. b) o greșeală. c) nicio greșeală. d) trei greșeli.
- ⑬ În seria de cuvinte **vis, visează, visător, visare** verbul:
a) este **visează**. b) este **visător**. c) este **vis**. d) lipsește.
- ⑭ Pronumele personal **ea** la numărul plural este:
a) ele. b) noi. c) tu. d) ei.
- ⑮ Cuvântul **binevoitor** este:
a) verb. b) pronume personal. c) substantiv. d) adjectiv.
- ⑯ În seria **telefon, creioane, umeraș**, toate substantivele au genul:
a) masculin. b) neutru. c) feminin. d) singular.
- ⑰ În seria **mamă, caiet, câine, Vasile, penar** sunt _____ substantive la genul neutru.
a) două b) patru c) cinci. d) trei
- ⑱ Cuvântul **roșie** poate fi:
a) substantiv și verb. b) verb și adjectiv. c) substantiv și adjectiv. d) verb și pronume.
- ⑲ Transformat în adjectiv, substantivul **ordine** devine:
a) vom ordona. b) dezordine. c) Ovidiu. d) ordonat.
- ⑳ Verbele din seria **întrebi, ai adunat, vei câștiga** se potrivesc cu pronumele personal:
a) eu. b) noi. c) tu. d) voi.

Textul narativ. Extragerea unor informații de detaliu dintr-un text

- 1 În ce texte literare ai întâlnit pitici? Cum se purtau ei?

- 2 Citește cu atenție textul de mai jos.

Darurile piticilor după Frații Grimm

A fost odată un croitor care a plecat la drum cu un bijutier. Au mers ei până ce, într-o seară, au auzit sunetele îndepărtate ale unui cântec. Au ajuns pe o colină. Acolo au zărit o mulțime de omuleți, bărbați și femei, care se țineau de mâini, alcătuind un cerc mare. Ei cântau cu voioșie. În mijlocul omuleților stătea un bătrân mai înalt, ce purta o haină pestriță și avea o barbă cenușie, până la glezne.

Cei doi călători s-au oprit și s-au uitat la dansatori. Bătrânelul le-a făcut semn să intre și ei în joc, iar omuleții au desfăcut cercul, invitându-i. Cercul s-a închis la loc, iar piticii au început să danseze cu mare foc, în timp ce bătrânelul luă un paloș ce-i atârna la cingătoare și începu să-l ascuță. Când a terminat, le-a aruncat o privire celor doi străini, care pe dată au început să tremure de frică.

Până să se dezmeticească cei doi, bătrânelul le-a tăiat părul și barba. I-a bătut prietenește pe umăr. Le-a arătat cu degetul o grămadă de cărbuni și le-a dat de înțeles că pot să-și umple buzunarele cu ei. Cei doi au plecat apoi să își găsească un loc unde să doarmă peste noapte. Și-au făcut un culcuș din paie și au dormit acolo. Dimineața, când s-au trezit, au descoperit că barba și părul le crescuseră la loc, iar în buzunare aveau aur în loc de cărbuni.

Bijutierul nu era mulțumit, voia mai mult aur. Seara, și-a atârnat pe umăr câteva traiste mari și a pornit spre dealul piticilor. I-a găsit dansând și cântând. Bătrânelul l-a primit zâmbitor și s-a purtat ca în seara precedentă. Bijutierul și-a umplut traistele cu o mulțime de cărbuni și s-a întors fericit la croitor.

A doua zi dimineață, în loc să găsească aur, găsi în traiste cărbuni. Descoperi că rămăsese și chel. Ba, mai mult, pe lângă cocoșa pe care o avea deja în spate, îi mai crescuse una la fel de mare în față. Bijutierul se puse pe un plâns amarnic, dându-și seama că a fost pedepsit pentru lăcomia lui.

Croitorul, bun la inimă, îi promise că va împărți cu el averea rămasă. Și așa și făcu. Bijutierul, însă, rămase toată viața chel și cu două cocoșe.

- 3 Care crezi că sunt cuvintele-cheie pentru acest text? Colorează-le și apoi notează și tu un alt cuvânt.

frumusețe lăcomie frică bogăție prietenie

- 4 Identifică și scrie două dovezi care arată faptul că bijutierul era lacom.

- 5 Care este ideea principală a fragmentului din chenar?

- ☐ Croitorul și bijutierul au adormit pe un culcuș de paie.
☐ Croitorul și bijutierul au dansat cu piticii.
☐ Croitorul și bijutierul au găsit aur în buzunare.

- 1 Imaginează-ți că ai ca sarcină să realizezi un proiect cu titlul **Minunatele albine**. Notează mai jos informațiile pe care le știi despre albine.

Știu...

- 2 Dacă te-ai întâlni cu un apicultor, ce întrebări i-ai adresa pentru a afla și alte informații despre albine?

Vreau să știu...

- 3 Citește textul de mai jos. Subliniază sau pune steluțe conform codului dat.
 🦋 → informații noi ★ → informații interesante

Albinele

Albinele sunt insecte surprinzătoare, cu o viață socială foarte activă. Într-un stup pot fi 60 000 de lucrătoare, o matcă și câteva sute de trântori. Matca trăiește între 3 și 5 ani, iar lucrătoarele, 40 de zile dacă ies din ouă în timpul culesului și între 7 și 8 luni dacă ies pe perioada în care iernează.

În stup, fiecare albină are rolul ei: unele sunt hrănitorele, adică doicile care au grijă de pui. Altele sunt garda mătci, sunt cele care o apără pe regină. Paznicii sunt albine care au efectuat zborul de orientare și care au îmbătrânit. Știați că există albine responsabile cu primenirea aerului din stup? Îngrijitoarele au rolul de a menține curățenia, culegătoarele adună polenul, iar magazionerele depozitează polenul cules.

Ca să producă 1 kilogram de miere, o albină ar trebui să viziteze aproape 5 milioane de flori și să parcurgă o distanță egală cu circumferința Pământului, adică 40 000 km.

- 4 Notează din textul **Albinele** informațiile noi pe care le-ai aflat.

Am aflat

Textul în versuri

- 1 Pentru a înțelege poezia pe care urmează să o citești, caută în dicționar sensul următoarelor cuvinte: *lotus, bârnă, lăuruscă, migratoare, microscopice, ciucure, sfadă, tropice*.
- 2 Citește poezia.

Primăvară

de George Topîrceanu

Dup-atâta frig și ceață
Iar s-arată soarele
Acum nu ne mai îngheață
Nasul și picioarele!

Sub cerdac, pe lăuruscă,
Cum trecură babele,
Aieșit un pui de muscă
Să-și usuce labele.

Toată lumea din ogradă
Cântă fără pauză.
Doi cocoși s-au luat la sfadă
Nu știu din ce cauză.

Cu narcisi, cu crini, cu lotuși,
Timpul cald s-apropie.
Primăvara asta totuși
Nu-i decât o copie!

Păsările migratoare
Se re-ntorc din tropice,
Gâzele depun la soare
Ovă microscopice.

Un curcan stă sus, pe-o bârnă,
Nu vrea să se bucure.
Moțul roșu îi atârna
Moale ca un ciucure.

- 3 *Harta textului*. Completează.

Harta textului

Titlul textului

Tema poeziei

Autorul textului

Numărul de versuri din fiecare strofă

Numărul de strofe

Plante identificate

Animale identificate

- 4 Ce sentimente ai trăit, citind poezia? Care sunt versurile care te-au făcut să te gândești la acest lucru?

- 5 Formulează o întrebare despre poezie. Roagă un coleg să scrie răspunsul.

- 6 Notează, din poezie, rime pentru următoarele cuvinte:

◆ ceață → _____
◆ soare → _____
◆ lotuși → _____
◆ babele → _____
◆ tropice → _____

- 7 Găsește rime pentru următoarele cuvinte:

◆ frig → _____
◆ nasul → _____
◆ cocoși → _____
◆ gâzele → _____
◆ păsările → _____

- 8 Completează cadranele de mai jos cu informații potrivite din poezie.

Ce poți vedea citind poezia?

Ce poți auzi citind această poezie?

Ce poți mirosi/ pipăi, citind poezia?

Realizează un desen pentru această poezie.

- 1 Citește textul, apoi împarte-l pe fragmente.

Aventurile lui Pinocchio

după Carlo Collodi

Casa lui Geppetto se compunea dintr-o odăiță din pământ, luminată cu o ferăstruică de sub scară. Mobila era cum nu se poate mai sărăcăcioasă: un scaun stricat, un pat ca vai de el și o măsuță hodorogită. În peretele din fund se afla o sobă în care ardea focul; dar focul era numai zugrăvit și lângă foc era zugrăvită o tingire care dădea în clocote.

Abia ajuns acasă, Geppetto luă repede unelte și începu să-și facă păpușa mult dorită.

— Ce nume să-i pun? se întreabă în sine Geppetto. Am să-i zic Pinocchio. Numele ăsta o să-i poarte noroc.

Și-acum, că găsisese numele păpușii lui, începu să lucreze cu nădejde. Îi făcu mai întâi părul, apoi fruntea, apoi ochii.

După ce i-a făcut ochii, văzu că aceștia se mișcau și se uitau țintă la el. I-a făcut apoi nasul; dar n-apucă să-l isprăvească bine și nasul începu să crească. După nas, i-a făcut gura. Dar gura nu era sfârșită bine și începu să râdă și să-l îngâne.

Geppetto, ca să nu-și piardă vremea, s-a făcut că nu bagă de seamă. Își văzu înaintea de lucru și termină păpușa.

- 2 Scrie ideea principală pentru fiecare fragment.

Ideii principale

- 3 Notează, din text, trei detalii despre casa lui Geppetto.

Țimp de reflecție

- 1 La ce disciplină ai putea aplica tehnica împărțirii pe fragmente a unui text?

- 2 Cum te ajută ideile principale ale unui text?

Felicitări!
Ai rezolvat
provocările
din Labirintul
Textelor!

- 1 Scrierea unui text este un lucru meșteșugit. Uneori ai nevoie de inspirație, alteori e de ajuns să fii atent și să respecti câteva reguli simple.

● Ce înseamnă să ai inspirație?

- 2 Gândește-te la textele din manual pe care le-ai citit ori la cărțile pe care le-ai lecturat. Discută cu colegii, răspunzând la următoarele întrebări: ce fel de texte erau, de aventură, cu descrieri, cu întâmplări amuzante? Ce te-a impresionat? Cum erau prezentate personajele? Cum erau descrise întâmplările?

● Notează trei lucruri care ți-a plăcut într-un text citit.

- 3 Scriitorul respectă câțiva pași pentru a scrie un text scurt sau o carte întreagă. Cu siguranță își face un plan, scrie câteva idei, se gândește la personaje.

● Scrie cinci pași pe care crezi că îi respectă un scriitor de cărți.

①

②

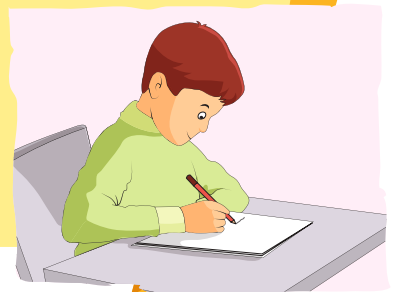
③

④

⑤

Începutul carierei tale de scriitor e aici! De fiecare dată când scrii o compunere, recitește textul cu glas tare și verifică dacă ai ținut cont de următoarele criterii:

1. Ai respectat părțile unei compuneri: introducere, cuprins și încheiere.
2. Ai respectat alineatele. Fiecare parte a compunerii are cel puțin un alineat.
3. Propozițiile sunt legate prin înțeles.
4. Textul respectă tema propusă.
5. Cuvintele sunt scrise corect.
6. Ai folosit semnele de punctuație corespunzătoare.
7. Ai evitat repetarea unor cuvinte.
8. Ai scris caligrafic.
9. Compunerea ta are un titlu.

Curiozități despre scriitori români

- ✎ Scriitorul Marin Preda nu scria niciodată cu pixul sau creionul, ci doar cu un stilou cu peniță de aur.
- ✎ Iulia Hasdeu, fiica lui Bogdan Petriceicu Hasdeu, a fost un copil-minune, care la vârsta de 17 ani a reușit să publice un volum de poezii în limba franceză.
- ✎ Scriitorul Liviu Rebreanu a fost pasionat de automobile.
- ✎ Poetul George Bacovia avea mare talent la desen și cânta foarte bine la vioară.

- 1 Privește imaginea din atelierul unui croitor. Gândește-te la toate acțiunile pe care acesta le face pentru a realiza o haină. Așază în ordine etapele de lucru. Ce crezi că face mai întâi? Ce acțiune face apoi? Care este ultima sa acțiune?

*planifică, măsoară, taie,
face o schiță, caută
materiale, assemblează
bucățile, corectează, verifică*

Mai întâi, ① _____

↓ ② _____

Apoi, ③ _____

↓ ④ _____

În cele din urmă, ⑤ _____

⑥ _____

⑦ _____

⑧ _____

- 2 Scrie un scurt text despre un croitor care realizează o pelerină pentru un magician. Folosește și unele cuvinte de la exercițiul 1.

Titlu: _____

Mai întâi, _____

Apoi, _____

În cele din urmă, _____

- 3 Ești în bucătărie și îți pregătești un sandviș. Notează în casetă care sunt acțiunile pe care le faci, urmând succesiunea lor.

Mai întâi,

Apoi,

În cele
din urmă,

- 4 Scrie un text despre cum ai pregătit sandvișul.

Titlu: _____

Mai întâi,

Apoi,

În cele din urmă,

- 5 La ce alte activități există etape pe care trebuie să le respecti?

Descrierea unui obiect pe baza unui plan simplu de idei

- 1 Descrie un obiect din camera ta, de exemplu, un dulap. Scrie la *Banca de cuvinte* 6-8 cuvinte pe care ai vrea să le folosești în textul tău. Ghidează-te după întrebările de sprijin date.

Introducere

Ce fel de dulap ai în camera ta (de haine, pentru rechizite)?

Cuprins

În ce parte a camerei stă dulapul?
Cum arată el (formă, mărime, culoare, câte rafturi are, cum sunt ușile)?
Cum îți așezi lucrurile în el?

Încheiere

Ce întrebuintare amuzantă i-ai putea da?

Banca de cuvinte

- 2 Combină un obiect din coloana verde cu o formulare din coloana galbenă. Vei obține trei teme. Alege una și scrie un text pe această temă. Notează în *Banca de cuvinte* câteva cuvinte și expresii care îți vin în minte.

o înghețată
un creion
cerneală

care te ajută la teme
care își schimbă culoarea
care nu se termină

Introducere:

Despre ce obiect este vorba?
Unde se găsește acest obiect?

Cuprins:

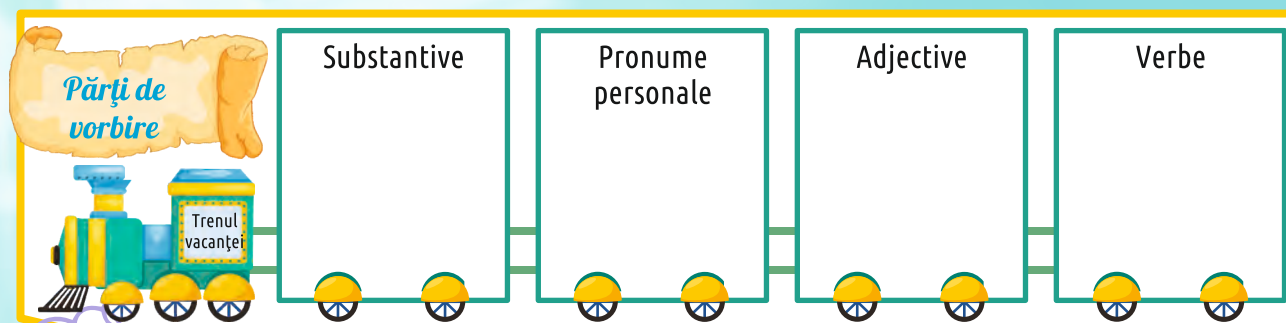
Cum arată obiectul (formă, mărime, culoare)?
Ce este special la acest obiect?
Cum îl folosești?

Încheiere:

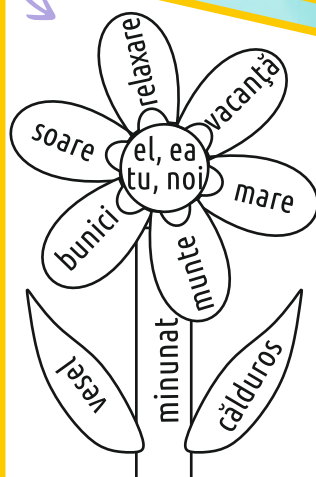
Cui i-ai face cadou un astfel de obiect?

Banca de cuvinte

- 3 În ce carte ai găsit descrierea unui obiect? Recitește pasajul respectiv și observă cum a descris autorul acel obiect.

- 1 Scrie pe fiecare vagon din **Trenul Vacanței** câte patru exemple din părțile de vorbire învățate.

Părți de vorbire

- 2 Colorează conform codului dat.

pronume
personal →
substantiv →
adjectiv →

Părți de vorbire

- 3 Alcătuieste trei enunțuri despre acțiunile pe care dorești să le faci în această vacanță. Subliniază verbele.

Citește următorul text.

Comoara din labirint

Într-o pădure misterioasă se afla un labirint magic. O poveste veche spunea că acel labirint ascundea o comoară și doar cei mai curajoși și isteți puteau ajunge la ea.

În fiecare noapte, când luna strălucea pe cerul înstelat, porțile labirintului se deschideau. Aleele sale erau presărate cu flori luminoase și copaci care își schimbau culorile în funcție de gândurile călătorilor.

Cei care îndrăzneau să pășească în labirint se trezeau într-o lume plină de capcane. Coridoarele se schimbau în permanență, pereții dreپți se curbau, iar tavanul devenea podea. Pentru a găsi comoara ascunsă, aventurierii trebuiau să învețe să observe fiecare detaliu.

Curajoșii care ajungeau la capăt vedeau o priveliște spectaculoasă. Comoara era un cristal strălucitor, ce putea împlini orice dorință. Însă nimeni nu reușise să îl smulgă de la locul lui, deoarece părea lipit acolo.

Scrierea funcțională

- 1 Concepe un afiș prin care să îi anunți pe colegii de școală despre festivalul de jocuri de masă ce va avea loc în sala de sport.

- 2 Trimite un e-mail unui coleg. Propune-i să formați o echipă la festivalul de jocuri de masă și să aduceți un joc cu pioni și zaruri.

- 1 Scrie trei cuvinte-cheie pentru textul citit.

- 2 Împarte textul pe fragmente și scrie pe caiet ideile principale.

- 3 Notează detaliile care descriu labirintul.

Scrierea imaginativă

Alcătuieste pe caiet o scurtă compunere despre un savant, în care să folosești următoarele cuvinte și expresii: descoperire senzațională, specie nouă, păianjen cu spatele auriu, luminos ca o piatră nestemată, ușor ca un puf, cuib moale, pietre albe, cartea muzeului. Respectă părțile unei compuneri. Găsește-i un titlu potrivit.

Soluții pentru teste

Autoevaluare - pagina 11

- 1 a) Pe băiat l-a așteptat la ușa școlii mama sa. b) Băiatul a simțit nevoia să se arunce în brațele mamei.
c) Școala nu i se mai părea la fel de frumoasă ca în clasa a II-a, deoarece nu îl mai avea pe bunul său profesor.
2 – Să nu ai grijă, Enrico! Vom învăța împreună! 3 a) zâmbea – surâdea, ușa – poarta, vesel – voios; b) blând – aspru, a zis – a tăcut, frumoasă – urâtă (sau orice altă variantă corectă) 4 răspunsuri libere 5 două puncte, linie de dialog, semnul întrebării, linie de dialog, punct, două puncte, virgulă, punct.

Autoevaluare - pagina 26

- 1 chimie, chinuit, înecat, înnegrit, magazin, magie, savant, savarină, știință, știucă. 2 vc cvvcvcv vccvcv cv vcv cvcv v cvcvcv 3 pa-ti-noar, șo-sea-ua, plo-uă, po-ia-nă, a-ca-dea, nu-ie-le, e-xa-mi-na-tor, ex-po-zi-ți-e, ac-ce-le-rat, co-o-pe-rant. 4 pietre, ieftinire, îndoiaie. 5 extenuat, ieșire, înnodat, exotic, poet, succes, poezie, gheară. 6 Lângă izvoarele cu ape proaspete, au răsărit mici ghiociei. Pe câmpul înflorit alergau, fără astâmpăr, doi copii îmbujorați. Ploaia cădea continuu din cer, peste pământul înnoiriat.
7 Igluuri, fiice, trofee; răspunsuri libere.

Autoevaluare - pagina 37

- 1 soldați – militari, făcuți – confecționați, dintâi – primul, ședeau – stăteau, cadou – dar. 2 veche – nouă, sus – jos, frumoasă – urâtă, bucurie – tristețe, primise – dăduse. 3 • Lia poartă o cămașă roșie. Am mâncat o roșie. • Nu îl bătea dacă făcea lucruri rele. Vântul bătea cu putere. • Am pus pe masă o cană. Se îndrepta spre noi o masă de oameni. (sau alte variante) 4 familiale, familiare, orar, oral. 5 prins, soare, are; Am prins un pește. Un soare luminos era pe cer. Diana are nouă ani. (sau alte variante)

Autoevaluare - pagina 46

- 1 a) Ce frumoasă carte am primit! b) Ce carte dorești să citești? c) Te rog să îmi împrumuți cartea ta! (sau alte variante corecte) 2 b) un îndemn. 3 a) Dana, Radu, Mircea și Ana sunt talentați la pictură. b) – Radu, ce calificativ ai luat la test? c) Am participat la concurs împreună cu Emilia, colega mea de bancă. (sau alte variante corecte) 4 virgulă, semnul întrebării, virgulă, punct, virgulă. 5 Răspuns liber, cu respectarea criteriilor: titlu adecvat, respectarea temei, șase replici, utilizarea corectă a semnelor de punctuație, exprimare logică.

Autoevaluare - pagina 62

- 1 ne-a, într-o, la, Ne-am, să-i, nea, l-a, Odată, s-a. 2 numai; ceai, nea; dintr-un; nu mai; ce-ai, sau; iau; sa. 3 Mihai cântă la nai. Am cumpărat ceai de mentă. Papucii săi sunt curați. Grigore merge la piață. Florina e neam cu mine, e verișoara mea. Vrea să bea numai o cană cu apă. (sau alte variante) 4 Ne-am înțeles foarte bine cu pisica sa, Miornela, care ne-a lăsat să o mângâiem. Vreau să-i spun că ochelarii săi sunt la mine în geantă. Eu iau tramvaiul sau autobuzul până la școală. Mama i-a dat lui Tiberiu 50 de lei ca să ia o carte de aventuri.

Autoevaluare - pagina 73

- 1 fluturi, cămașă, cheie, Andrei, numere, frumusețe, vis, prietenă, Bianca, București, mâncare, vapoare, profesoară, nuci, Saturn, întrecere. 2 a) oricare două substantive proprii: Gramaticescu, Fram, Polul Nord; b) oricare două substantive de genul feminin: seară, pagini, carte, zi, ghețuri; c) oricare două substantive de genul masculin: Domnul, Gramaticescu, ochii, urs, Polul Nord; d) oricare două substantive de genul neutru: cuvânt, nume, vapor, ținutul. 3 tablouri, case, jucării, chitare. 4 copiii, exercițiul sau exercițiile/ pisicii, nopții/ mamei, flori/ grădina, păsări. 5 Irina = substantiv propriu, gen feminin, număr singular; coș = substantiv comun, gen neutru, număr singular; trandafiri = substantiv comun, gen masculin, numărul plural. 6 ve-se-li-e, co-pi-i-lor, pri-e-te-ni-e, șco-lari. 7 Marta are grijă de cățelul cu piciorul rupt./ Făt-Frumos citește multe poezii și povești.

Cei mai buni la LIMBA ROMÂNĂ! reprezintă un material educațional destinat elevilor **clasei a III-a**. Acesta vizează elementele majore ale **programei școlare** și vine în sprijinul elevilor cu o abordare deosebită în învățarea limbii române. **Harta culegerii** îi va ghida în descoperirea **unităților de învățare**, gândite ca ținuturi ale limbii române, iar **personaje amuzante** îi vor însoți în procesul învățării, transformând parcurgerea exercițiilor, a jocurilor, a provocărilor și capcanelor într-o experiență de învățare memorabilă. **Culegerea** propune lecții atractive, cu sarcini de învățare concepute gradual, într-un **context practic-aplicativ**, precum și momente de reflecție care îi ajută pe copii **să se poziționeze realist** în urcușul către **performanță**. Așadar, un instrument util atât la clasă, cât și acasă, pentru elevii care vor deveni **CEI MAI BUNI LA LIMBA ROMÂNĂ**.

Mai mult decât o culegere!

Din cuprins:

Fonetică – Ținutul Sunetelor | Vocabular – Împărăția Cuvintelor
Punctuație – Orașelul Semnelor de Punctuație
Ortografie – Laboratorul de Ortograme | Părți de vorbire – Fabrica de Cuvinte
Textul – Labirintul Textelor | Scrierea funcțională – Carnavalul Clasei Noastre
Scrierea imaginativă – Atelierul de Texte

Cluj-Napoca

0264 423 806. 0264 423 807

contact@sinapsis.ro, www.sinapsis.ro

ISBN 978-606-795-097-7

CPR

Conceput și produs în România